

Sygn. akt III KK 439/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 stycznia 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Przemysław Kalinowski (przewodniczący)

SSN Michał Laskowski

SSN Jacek Sobczak (sprawozdawca)

Protokolant Teresa Jarosławska

w sprawie **J. M.**

skazanego za czyn z art. 286 § 1 k.k. przy zastosowaniu art. 91 § 1 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

w dniu 22 stycznia 2014 r.,

kasacji, wniesionej przez Rzecznika Praw Obywatelskich na korzyść skazanego

od wyroku Sądu Rejonowego w B. z dnia 4 marca 2009 r., sygn. akt VI K 318/08,

- 1) uchyla wyrok Sądu Rejonowego w B. i na podstawie art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. umarza postępowanie karne wobec J. M.,**
- 2) kosztami procesu obciąża Skarb Państwa .**

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Rejonowego w B. Sąd Grodzki z dnia 4 marca 2009 r., sygn. akt VI K 318/08, **J. M.** został skazany za 15 czynów popełnionych w okresach: 16 października 2007 r., 23 października 2007 r. (4 czyny), 13 listopada 2007 r. (5 czynów), 20 listopada 2007 r., 4 grudnia 2007 r. (2 czyny) i 11 grudnia 2007 r. (2 czyny), wyczerpujących dyspozycję art. 286 § 1 k.k. przy ustaleniu, że czyny te

zostały popełnione w warunkach ciągu przestępstw z art. 91 § 1 k.k., na karę 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności, której wykonanie zostało zawieszona na okres próby lat 4. Wyrokiem tym orzeczono także wobec skazanego karę grzywny, zobowiązano ww. skazanego do naprawienia szkody wyrządzonej przestępstwem pokrzywdzonym oraz rozstrzygnięto o kosztach i wydatkach. Ponieważ orzeczenie Sądu Rejonowego nie zostało zaskarżone przez strony zyskało prawomocność z dniem 12 marca 2009 r. (k.212 v, t. II).

Kasację od tego wyroku wywiódł Rzecznik Praw Obywatelskich, zaskarżając go w całości na korzyść skazanego.

Skarżący podniósł rażące naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k., stanowiące bezwzględną przyczynę odwoławczą określoną w art. 439 § 1 pkt 8 k.p.k., polegające na skazaniu J. M. za wchodzące w skład ciągu przestępstw czyny z art. 286 § 1 k.k., popełnione w dniach 16 października 2007 r., 23 października 2007 r., 13 listopada 2007 r., 20 listopada 2007 r., 4 grudnia 2007 r. i 11 grudnia 2007 r., pomimo tego, że stanowiły one element czynu ciągłego z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k., popełnionego w okresie od 3 października do 12 grudnia 2007 r., za dokonanie którego J. M. skazany został wcześniejszym prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w H. z dnia 2 października 2008 r., sygn. akt IV K 456/08. Wyrok ten uprawomocnił się w dniu 23 października 2008 r. (k. 2 akt sprawy).

Autor kasacji w konkluzji wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Rejonowego i umorzenie postępowania karnego wobec J. M. w oparciu o przepis art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja Rzecznika Praw Obywatelskich oraz zawarty w niej wniosek końcowy zasługują na uwzględnienie.

Analiza akt przedmiotowej sprawy dokonana w kontekście wywiedzionego w kasacji zarzutu dowodzi, że wyrok Sądu Rejonowego w B. został wydany z rażącą obrazą art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k.

Na wstępie niniejszych rozważań koniecznym jest poczynienie uwag natury ogólnej dotyczących tak powagi rzeczy osądzonej jak i jej związku oraz

wynikających z tego konsekwencji procesowych z konstrukcją czynu ciągłego określonego w art. 12 k.k.

Z treści art. 17 § 1 pkt k.p.k. wynika, że: *nie wszczyna się postępowania, a wszczęte umarza, gdy postępowanie karne co do tego samego czynu tej samej osoby zostało prawomocnie zakończone albo wszczęte toczy się*. Czyn ciągły określony w art. 12 k.k. został uznany zaś za jeden czyn zabroniony stanowiący z punktu widzenia procesu karnego jednolitą całość. Podstawą odpowiedzialności za ten czyn są wszystkie objęte znamieniem ciągłości zachowania, których granice wyznacza początek pierwszego i zakończenie ostatniego z zachowań, jeśli były one podjęte ze z góry powziętym zamiarem.

Dotychczasowe orzecznictwo Sądu Najwyższego, ale także poglądy doktryny, pozwalają na stwierdzenie, że w przypadku czynu ciągłego, uprzednie prawomocne skazanie stanowi przeszkodę dla późniejszego sądenia tego samego sprawcy za inne fragmenty tego samego czynu. W tym wypadku chodzi więc o jednorodne działania oskarżonego, które stanowią zamach na to samo dobro prawem chronione. Innymi słowy prawomocne skazanie za czyn ciągły stoi na przeszkodzie, ze względu na treść art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k., ponownemu postępowaniu o później ujawnione zachowania, będące elementami tego czynu, które nie były przedmiotem wcześniejszego osądzenia (zob. np. *uchwała Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 2001 r., I KZP 29/01, OSNKW 2002/1-2/2, M. Rogalski, Res iudicata jako przeszkoda dla osądzenia fragmentu czynu ciągłego w: Przesłanka powagi rzeczy osądzonej w procesie karnym, Kraków 2005*).

Tak więc, istota czynu ciągłego i powaga rzeczy osądzonej sprowadza się do akceptacji, że niedopuszczalne jest prowadzenie postępowania wtedy, gdy miałoby ono dotyczyć zachowania będącego elementem składowym i mieszczącego się w ramach czasowych czynu ciągłego, za który sprawca został prawomocnie skazany. Prawomocne skazanie za czyn ciągły rodzi bowiem powagę rzeczy osądzonej, co wyklucza przypisanie skazanemu kolejnych, takich samych jednostkowych zachowań z okresu opisanego w prawomocnym wyroku.

Przenosząc te rozważania na grunt rozpoznawanej sprawy stwierdzić należy, że skoro J. M. został skazany prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w H. z dnia 2 października 2008 r., sygn. akt IV K 456/08, który to wyrok

uprawomocnił się w dniu 23 października 2008 r., za czyn wypełniający dyspozycję art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k., popełniony w okresie od 3 października do 12 grudnia 2007 r., to tym samym postępowanie zakończone zaskarżonym wyrokiem Sądu Rejonowego w B. o czyny z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k., popełnione 16 października 2007 r., 23 października 2007 r., 13 listopada 2007 r., 20 listopada 2007 r., 4 grudnia 2007 r. i 11 grudnia 2007 r., w sprawie o sygn.. akt VI K 318/08, z uwagi na treść art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k., nie powinno się było toczyć. Oczywistym jest przy tym, że wyrok w sprawie VI K 318/08 zyskał walor prawomocności w dniu 12 marca 2009 r., a zatem już po prawomocnym zakończeniu postępowania w sprawie o sygn. akt IV K 456/08.

Zauważyć wreszcie wypada, że uprzednio prawomocnie osądzony czyn dotyczy jednorodnych zachowań przestępczych popełnionych w pokrywającym się przedziale czasowym. Wprawdzie w obu omawianych sprawach nie zostały sporządzone uzasadnienia, tym niemniej z opisu przypisanych J. M. czynów bezsprzecznie wynika, że dotyczyły one tożsamyh okoliczności. Skazany prowadził działalność gospodarczą w ramach, której skupował tuczniki świń, wprowadzając w błąd swych kontrahentów co do zamiaru oraz możliwości zapłacenia za te tuczniki w ustalonym przez strony terminie. W ten sposób doprowadzał ich do niekorzystnego rozporządzenia mieniem, nie płacąc przysługujących kontrahentom należności. W obu sprawach chodzi więc o tę samą przestępczą działalność, prowadzoną w okresie od 3 października do 12 grudnia 2007 r., wprawdzie w różnych miejscowościach i wobec różnych pokrzywdzonych, ale objętą jednym zamiarem.

Jak słusznie zauważył skarżący, bez znaczenia jest fakt, iż postępowania dotyczą innych pokrzywdzonych, szczególnie gdy zważy się, że dobrem chronionym przy przestępstwach z art. 286 § 1 k.p.k. jest cudze mienie, przeciwko któremu swą działalność skoncentrował skazany a taką właśnie jego przestępczą aktywność objęto przypisanym czynem ciągłym z art. 12 k.k.

W ustalonych okolicznościach sprawy stwierdzić należy, że wyrok Sądu Rejonowego w B. dotknięty został bezwzględną przyczyną odwoławczą określoną w art. 439 § 1 pkt 8 k.p.k., co skutkowało koniecznością wyeliminowania wadliwego

orzeczenia z obrotu prawnego i umorzenia w oparciu o przepis art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. postępowania karnego w sprawie o sygn. VI K 318/08 wobec J. M.

Na zakończenie dostrzec trzeba, że treść niniejszego rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy, nie pozostaje bez wpływu na treść wydanego przez Sąd Rejonowy w L. wobec tego skazanego wyroku łącznego o sygn. akt II K 93/12, w którego skład wszedł m. in. wyrok Sądu Rejonowego w B. o sygn. akt VI K 318/08.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji wyroku.